

Лужна Вікторія Василівна, курсант 3 курсу Прикарпатського факультету (м. Івано-Франківськ) НАВС
Науковий керівник: старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін та оперативно-розшукової діяльності Прикарпатського факультету (м. Івано-Франківськ) НАВС, кандидат юридичних наук *Процюк О. М.*

ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНІХ СВДІКІВ

Допит – це слідча (розшукова) дія, в ході якої слідчий за допомогою спілкування отримує від допитуваних інформацію про факти, які їм відомі у даній справі і які є необхідними для розкриття певного кримінального провадження.

Свідком є фізична особа, якій відомі або можуть бути відомі обставини, що підлягають доказуванню під час кримінального провадження, і яка викликана для давання показань [1, с. 47]. Закон не встановлює вікових обмежень до осіб, які можуть бути допитані як свідки, тому можуть бути допитані і неповнолітні особи.

Неповнолітня особа – це малолітня особа, а також дитина у віці від 14 до 18 років [1, с. 5].

Особам, які не досягли шістнадцятирічного віку, роз'яснюється обов'язок про необхідність давання правдивих показань, не попереджуючи про кримінальну відповідальність за відмову від давання показань і за завідомо неправдиві показання [1, с. 150]. Їм лише роз'яснюється обов'язок говорити на допиті тільки правду. Відповідно до кримінального процесуального законодавства неповнолітні займають особливе становище.

У судовому провадженні неповнолітні свідки беруть участь у допиті у разі необхідності проведення такої процесуальної дії [2, с. 153]

Допит проводиться за місцем проведення досудового розслідування або в іншому місці за погодженням із особою, яку мають намір допитати [1, с. 224]. Допит неповнолітнього може проводитися і за місцем навчання, мешкання, а також у службовому кабінеті слідчого. Остаточний вибір місця залежить від конкретних обставин та віку неповнолітнього.

Чим комфортніша обстановка допиту буде для неповнолітнього тим більша ймовірність, що неповнолітній буде йти на контакт з слідчим і буде надавати всю інформацію, яка є необхідною, слідчому.

Складність проведення допиту неповнолітніх обумовлена специфікою психології формування показань, віковими та індивідуальними особливостями. Особливу увагу той, хто проводить допит, повинен приділити психологічним особливостям допитуваного, його характеру, темпераменту, навикам, звичкам, мисленню, колу знайомств, способу життя, вихованню в сім'ї. Дані, що характеризують особу неповнолітнього, дозволяють прогнозувати його поведінку під час допиту, вибирати тактично правильний його напрямок, оцінювати достовірність показань допитуваного [3, с. 106].

Завдання слідчого під час допиту неповнолітнього свідка – активно використати всі законні можливості, досягнення криміналістики та психології, свою професійну і життєву практику для отримання правдивих показань [4, с. 5].

Допит неповнолітньої або малолітньої особи має проводитися за обов'язковою участю законного представника, педагога або психолога, а за необхідністю – лікаря [1, с. 150].

Перед допитом слідчий може проконсультуватися з педагогом та законним представником щодо особливостей неповнолітнього, його темпераменту та обрати тактику ведення такого допиту, сформулювати і продумати послідовність постановки запитань неповнолітньому. Слід також враховувати, що неповнолітній свідок, як правило, легше, ніж дорослий, піддається навіюванню, схильний до фантазування і швидше втомлюється, стає неуважним. Тривалість допиту неповнолітніх свідків повинна визначатись не тільки завданнями, які поставлені перед правоохоронними органами, але перш за все індивідуально-психологічними віковими особливостями допитуваних. Через те такий допит не повинен бути дуже тривалим, іноді необхідні перерви [5, с. 314]. Але, незважаючи на це, допит не може продовжуватися без перерви понад одну годину, а загалом – понад дві години на день [1, с. 150].

Під час допиту неповнолітніх необхідно звертати особливу увагу на формулювання запитань – вони повинні мати зрозумілу чітку форму, бути доступними і зрозумілими

неповнолітнім, враховувати віковий та інтелектуальний розвиток, не вживати складні терміни [6, с. 119].

Отже, можна сказати, що проведення допиту такої категорії осіб як неповнолітні свідки обумовлюється віковими особливостями їх психіки, що впливають на характер сприйняття, запам'ятовування та відтворення допитуваними обставин кримінального провадження. Слідчий має співпрацювати з педагогом або ж психологом, щоб налагодити психологічний контакт з неповнолітнім свідком і не травмувати його ще й так недостатньо сформовану психіку. Також слідчий в ході проведення допиту має правильно застосовувати тактичні прийоми з метою отримання достовірних показань та уникнення створення конфліктної ситуації, адже кожна дитина особлива і для кожної потрібний індивідуальний підхід.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 10 берез. 2016 р. – Київ: Паливода А. В. 2016. – 372 с.
2. Крукевич О.М. Участь неповнолітнього свідка в кримінальному судочинстві / О. М. Крукевич // Вісник Кримінального Судочинства. – 2016. – № 4. – С. 152–159.
3. Шепитько В. Ю. Использование данных психологии в допросе несовершеннолетних / В. Ю. Шепитько // Проблемы социалистической законности. – 1991. – Вып. 26. – С. 106–110.
4. Басиста І. В. Особливості допиту неповнолітніх потерпілих від злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості / І. В. Басиста, О. Пришляк // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2008. – № 2. – С. 1–8.
5. Коваленко Є. Г. Кримінальний процес України: Підручник / Є. Г. Коваленко, В. Т. Маляренко. – Київ : Юрінком Інтер, 2006. – 704 с.
6. Коновалова В. Е. Допрос: тактика и психология / В. Е. Коновалова. – Харків : Вапнярчук Н. Н., 2006. – 176 с.